

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind accesul la finanțare al
companiilor nefinanciare din România
și capacitatea acestora de a face față unor
condiții financiare nefavorabile**

Iunie 2015

Sinteză

Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile (FCNEF) surprinde opiniile sectorului real cu privire la: cele mai presante probleme în desfășurarea activității, disponibilitatea și evoluția surselor de finanțare, rata de succes în accesarea finanțării de la bănci și IFN și în accesarea fondurilor europene, relația firmelor cu băncile și IFN, percepția privind costul finanțării, nivelul maxim suportabil privind rata dobânzii și efectele unor posibile evoluții nefavorabile ale ratei dobânzii, percepția asupra implicațiilor unei posibile aprecieri/deprecieri a monedei naționale etc. Analiza este realizată pe baza răspunsurilor companiilor¹ la sondajul menționat, perioada investigată este octombrie 2014 - martie 2015, iar principalele concluzii sunt următoarele:

- Potrivit companiilor, ***principalii indicatori financiari*** au înregistrat o evoluție eterogenă în perioada investigată, cifrele fiind apropiate ca valori celor înregistrate în exercițiul anterior (aprilie – septembrie 2014).
- Firmele declară că ***problemele presante*** cu care s-au confruntat în trecut se mențin și pentru perioada investigată. Fiscalitatea, concurența și lipsa cererii se mențin, în această ordine, în clasamentul alegerilor companiilor cu privire la cele mai presante probleme. Ponderea companiilor care au declarat că accesul la finanțare reprezintă o problemă presantă a fost similară cu cea din perioada anterioară (16 la sută dintre firme). Ponderea companiilor cu credite este superioară ponderii companiilor fără credite din punct de vedere al considerării accesului la finanțare ca fiind o problemă presantă (20 la sută, respectiv 13 la sută).
- Majoritatea firmelor (62 la sută) a raportat că nu au solicitat credite de la instituțiile financiare în perioada octombrie 2014 – martie 2015.
- Similar exercițiului precedent, pentru perioada octombrie 2014 – martie 2015, rezultatele cu privire la ***dificultățile majore întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN*** se mențin. Piedicile majore întâmpinate de către companii în accesarea de finanțare sunt: cerințele privind valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și comisioanelor și clauzele contractuale.
- Companiile continuă să se bazeze preponderent pe finanțarea internă. 44 la sută dintre respondenți au optat pentru reinvestirea profitului sau vânzarea de active ca sursă de finanțare, inclusiv acele companii care au indicat o scădere a profitului în perioada de referință (35 la sută din firmele în această situație).

¹ Eșantionul utilizat în *Sondajul FCNEF* conține circa 10.500 de companii nefinanciare, este reprezentativ la nivel național și regional, iar extragerea companiilor incluse în sondaj este realizată prin procedee statistice specifice cu respectarea criteriilor privind i) clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații), ii) sectorul de activitate (conform CAEN Rev. 2) și iii) regiuni de dezvoltare.

- Companiile au declarat majoritar că intenționează să își mențină sau să își reducă gradul de îndatorare bancară: 64 la sută dintre firme nu ar lua un credit în lei și 68 la sută dintre firme nu ar lua un credit în euro, indiferent de cost.
- Majoritatea companiilor cu credite în monedă națională se finanțează cu o rată a dobânzii între 4 și 8 la sută (55 la sută dintre companiile cu credite în lei) și majoritatea companiilor cu credite în euro au o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 6 la sută (68 la sută dintre companiile cu credite în euro)
- *Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții nefavorabile privind rata dobânzii* este scăzută, dar cunoaște o îmbunătățire comparativ cu exercițiul anterior. Aproximativ o treime din companii spun că ar fi afectate de o majorare între 1 și 3 puncte procentuale a ratei dobânzii, atât la lei, cât și la euro, categoria celor care indică problematic un șoc de până la 1 punct procentual fiind în scădere.
- *Apelarea la fonduri europene* se menține la un nivel foarte scăzut. Se observă o creștere a ponderii companiilor cărora le-au fost rambursate astfel de fonduri în perioada octombrie 2014 – martie 2015, față de semestrul precedent.

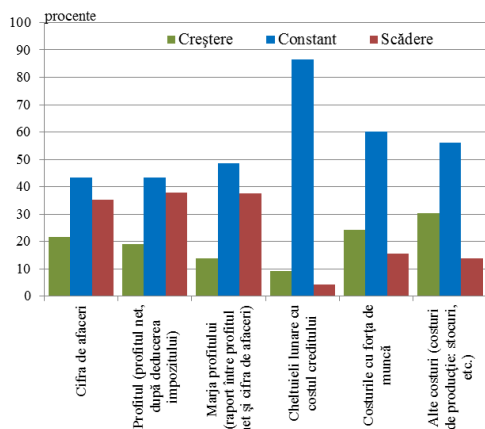
A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare

(A1) Cadrul economic general al companiilor nefinanciare

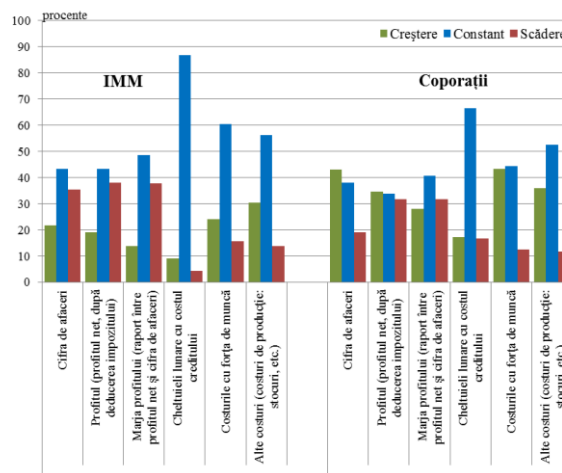
Evoluția principalilor indicatori financiari ai companiilor

Potrivit companiilor, principalii indicatori financiari au înregistrat o evoluție eterogenă în perioada octombrie 2014 – martie 2015. Un număr mai mare de companii, comparativ cu exercițiul precedent (perioada aprilie 2014 – septembrie 2014), au raportat o creștere a costurilor cu creditele contractate sau aferente desfășurării activității. Totodată, se observă că numărul companiilor care au declarat o creștere a cifrei de afaceri sau a profitului este superior celui din semestrul anterior. Cu excepția cifrei de afaceri și a profitului, pentru majoritatea indicatorilor, companiile care au raportat menținerea constantă a acestora sunt majoritare (Grafic 1).

Grafic 1: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pentru companiile nefinanciare

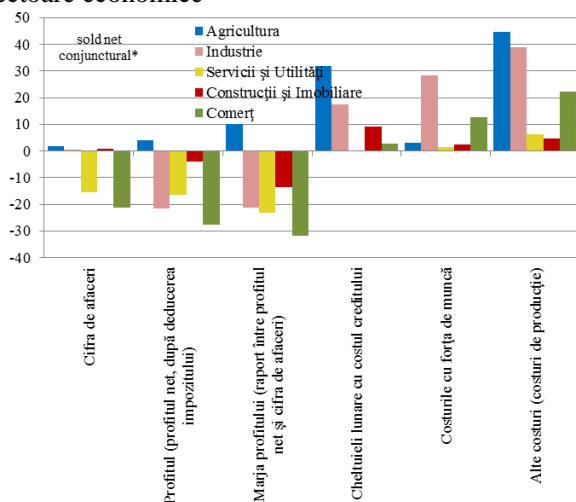
Grafic 2: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pentru IMM și corporații

Analiza în structură, după criteriul dimensiunii firmelor, relevă în cazul corporațiilor atât performanțe economice superioare, dar și costuri de funcționare sau cu creditele din portofoliu superioare IMM (Grafic 2). Similar exercițiului precedent, companiile din agricultură, construcții și imobiliare au obținut rezultate mai bune decât restul economiei (Grafic 3).

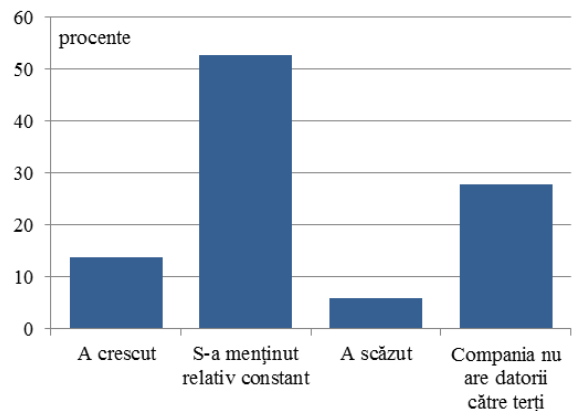
Cea mai mare parte a companiilor au raportat gradul de îndatorare (calculat ca raport între datorii și active) ca menținându-se constant pentru perioada octombrie 2014 – martie 2015 (14 la sută dintre firme indicând o creștere a îndatorării și 6 la sută o scădere a acestuia, Grafic 4). După dimensiunea firmei, ponderea IMM fără datorii la terți este semnificativ mai mare decât cea a corporațiilor (28 la sută față de 7 la sută).

Grafic 3: Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pe principalele sectoare economice

Notă: sold net conjunctural este calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție ca fiind ascendentă și ponderea celor care au notat o evoluție ca fiind descendentă.

Grafic 4: Evoluția raportului datorii/active în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pentru companiile nefinanciare

Cele mai presante probleme ale companiilor

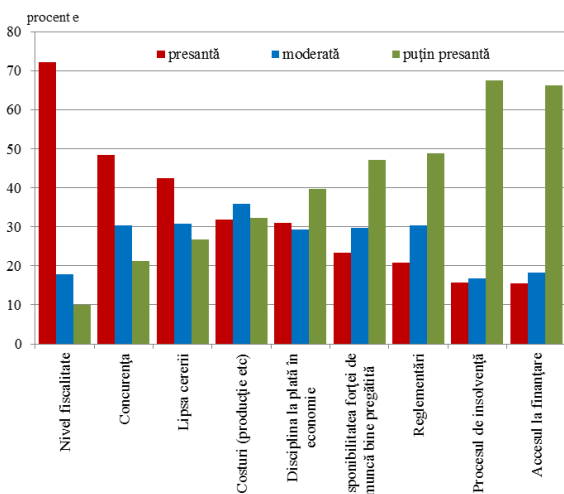
Potrivit raportărilor companiilor, în cea mai mare parte se menține situația din semestrul precedent cu privire la problemele presante ale companiilor. Fiscalitatea, concurența și lipsa cererii se mențin, în această ordine, în clasamentul alegerilor companiilor cu privire la cele mai presante probleme (Grafic 5). Ponderea companiilor care au declarat că accesul la finanțare reprezintă o problemă presantă a fost de 16 la sută. Ponderea companiilor cu credite este superioară ponderii companiilor fără credite din punct de vedere al considerării accesului la finanțare ca fiind o problemă presantă (20 la sută, respectiv 13 la sută).

Ponderea companiilor care au nevoie de finanțare de la bănci și/sau IFN și care percep accesul la finanțare ca fiind o problemă presantă a scăzut comparativ cu semestrul precedent (23 la sută, față de 29 la sută), însă se menține decalajul consistent față de companiile care au raportat că nu au nevoie de finanțare de la instituții financiare (8 la sută în perioada octombrie 2014 – martie 2015). Pentru companiile care au apelat la finanțare în perioada octombrie 2014 – martie 2015, accesul la finanțare se menține o problemă mai presantă (22 la sută) decât în cazul firmelor care nu au apelat la finanțare (13 la sută).

În structură, nu se remarcă diferențe notabile între IMM și corporații cu privire la intensitatea cu care sunt afectate de problemele menționate, cu excepția forței de muncă bine pregătite, unde există un ecart între ponderea IMM și cea a corporațiilor care apreciază această problemă ca fiind una presantă (23 la sută, respectiv 36 la sută) (Grafic 6). Din punct de vedere al sectorului de activitate, se remarcă ponderi diferite între totalul companiilor și firmele din agricultură cu

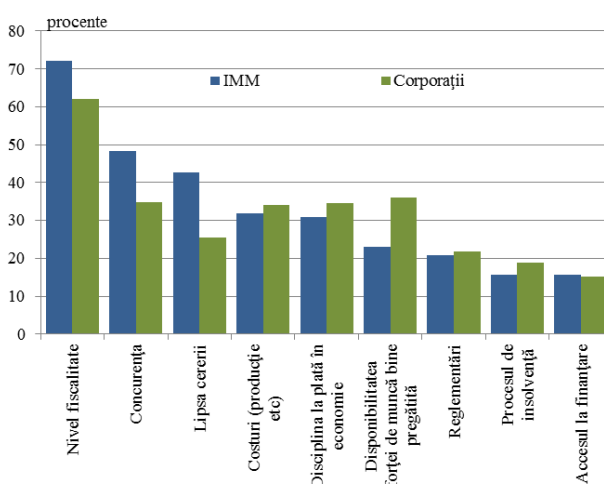
privire la presiunea reprezentată de problema considerată cea mai stringentă - nivelul fiscalității (72 la sută, respectiv 59 la sută).

Grafic 5: Cele mai presante probleme ale companiilor nefinanciare, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Notă: întrebare cu grilă de notare (de la 1- problemă foarte presantă, la 5- problemă foarte puțin presantă), unde atributul *presantă* se referă la notele 1 și 2, atributul *moderată* se referă la nota 3 și atributul *puțin presantă* se referă la notele 4 și 5.

Grafic 6: Cele mai presante probleme ale IMM și corporațiilor, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Notă: întrebare cu grilă de notare (de la 1- problemă foarte presantă, la 5- problemă foarte puțin presantă), unde s-a luat în considerare doar unde atributul *presantă* (notele 1 și 2).

Principalii parteneri comerciali ai companiilor nefinanciare în 2014

IMM au realizat cea mai mare parte a cifrei de afaceri aferentă anului 2014 în relații comerciale cu firme românești cu capital majoritar autohton și din comerț cu amănuntul cu gospodării ale populației, în timp ce corporațiile au realizat cele mai multe venituri din comerț cu firme din străinătate și cu firme românești cu capital majoritar autohton.

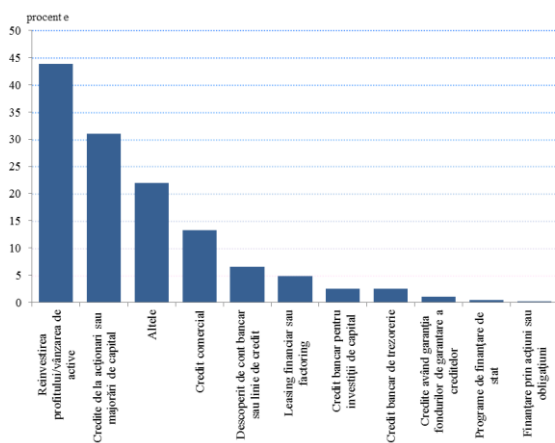
(A2) Disponibilitatea surselor de finanțare pentru companii

Principalele surse de finanțare ale companiilor

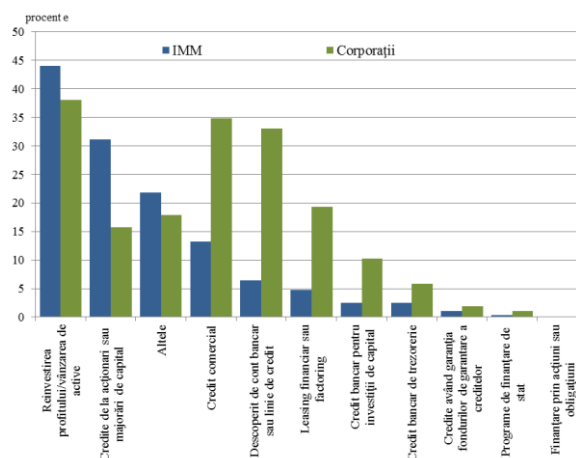
Companiile nefinanciare continuă să apeleze preponderent la reinvestirea profitului sau vânzarea de active pentru finanțarea activității (44 la sută dintre respondenți în perioada octombrie 2014 - martie 2015) (Grafic 7), inclusiv acele companii care au indicat o scădere a profitului în perioada de referință (35 la sută din firmele în această situație). Finanțarea bancară este utilizată la scară redusă de către companii, 7 la sută indicând folosirea descoperitului de cont bancar sau a liniilor de credit și 3 la sută optând pentru un credit de investiții. Creditele având garanția fondurilor de garantare au fost utilizate marginal în perioada octombrie 2014 - martie 2015 (1 la sută din firme).

Corporațiile au continuat să indice o apetență mai mare pentru finanțarea bancară, astfel 33 la sută au apelat la descoperit de cont bancar sau linii de credit și 10 la sută la credit pentru investiții, în perioada de referință (Grafic 8).

Grafic 7: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pentru companiile nefinanciare

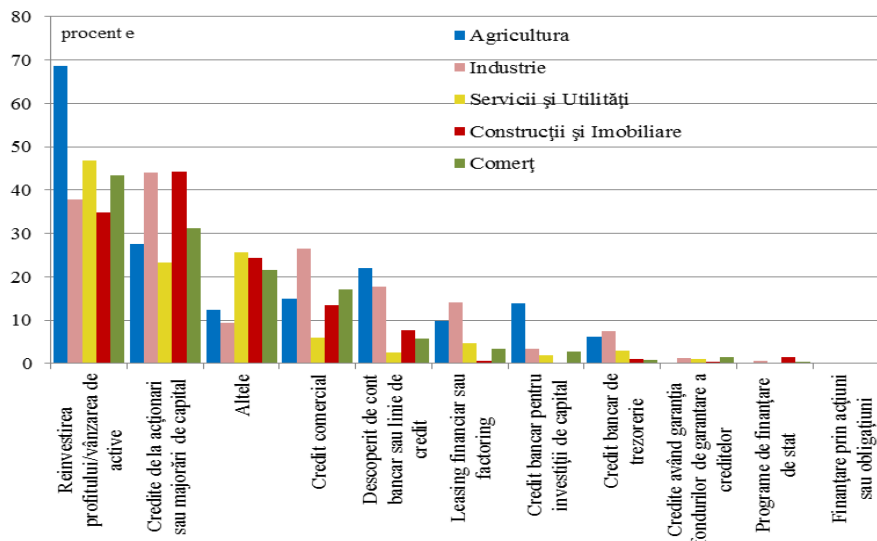

Grafic 8: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pentru IMM și corporații

După sectorul de activitate, firmele din agricultură s-au remarcat, ca și în sondajele precedente, prin optarea pentru credite bancare într-o măsură mai mare decât firmele din alte sectoare, deși în proporție mai redusă comparativ cu exercițiul precedent (22 la sută au indicat că au folosit descoperit de cont sau linii de credit și 14 la sută credite bancare pentru investiții în perioada octombrie 2014 - martie 2015). Totodată, firmele din agricultură declară că folosesc și reinvestirea profitului sau vânzarea de active în cea mai mare proporție (69 la sută dintre acestea), Grafic 9.

Grafic 9: Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2014 - martie 2015, pe principalele sectoare de activitate

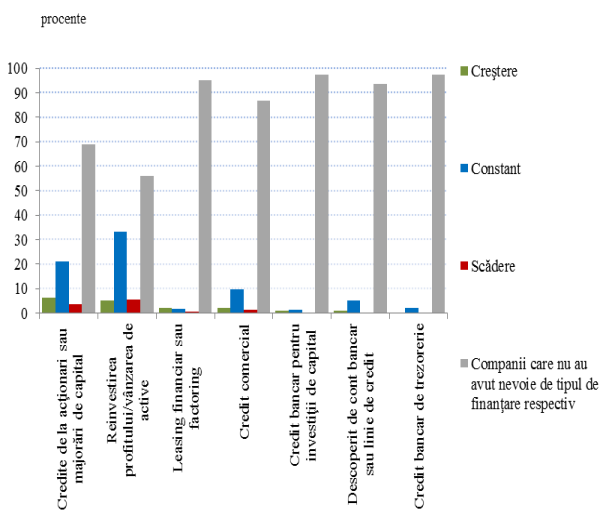

Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor și perspective pentru următoarele 6 luni (aprilie-septembrie 2015)

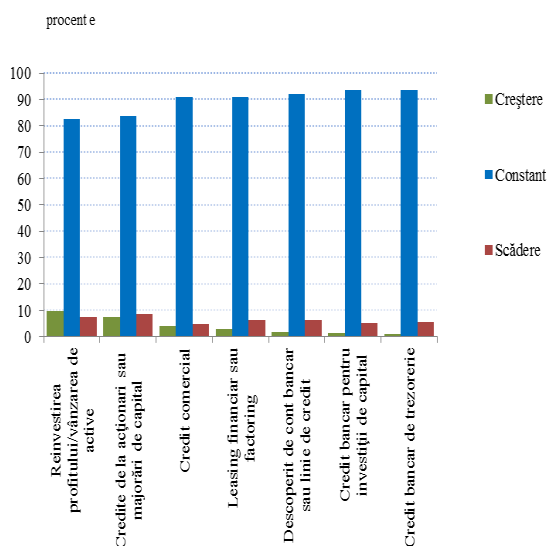
Cea mai mare parte a companiilor nu indică modificări importante ale principalelor surse de finanțare pentru perioada analizată (octombrie 2014 – martie 2015, Grafic 10) sau pentru perioada următoare (aprilie-septembrie 2015, Grafic 11).

Modificările marginale înregistrate au vizat creșterea disponibilității surselor interne de finanțare. S-a observat majorarea reinvestirii profitului sau a vânzării de active (5 la sută dintre firme au indicat că a avut loc o creștere și 10 la sută anticipează un avans al acestora), inclusiv în rândul celor care au declarat o scădere a profitului în perioada analizată.

Grafic 10: Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Grafic 11: Perspective de evoluție a principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare pentru perioada octombrie 2014 – martie 2015

Corporațiile indică majorări mai consistente ale surselor de finanțare folosite în perioada de referință sau estimate pentru următorul semestru. În ansamblu, imaginea generală este reflectată de răspunsurile IMM datorită majorității semnificative a acestora în eșantion. La nivel sectorial, se remarcă răspunsurile firmelor din agricultură care estimează creșterea sensibil mai mare a reinvestirii de profit sau vânzării de active, utilizarea pe scară mai largă a creditului comercial și a leasingului financiar, respectiv scăderea mai pronunțată a creditării bancare prin descoperit de cont sau linii de credit și prin credit de trezorerie.

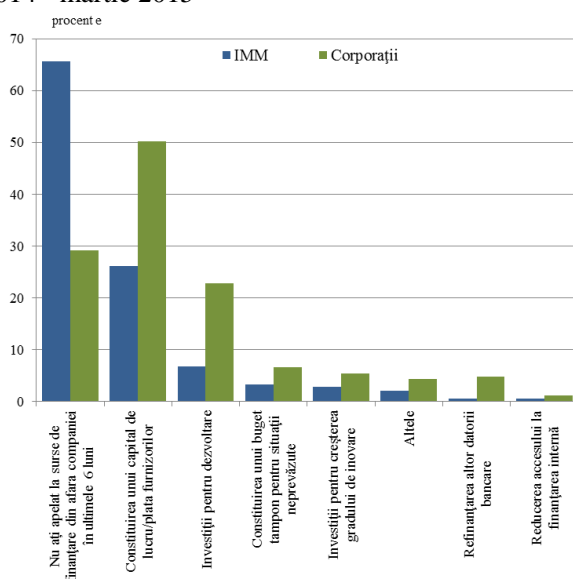
Destinații ale finanțării atrase de companiile nefinanciare

Majoritatea companiilor nefinanciare (66 la sută dintre respondenți) nu au apelat la surse de finanțare externe firmei în perioada octombrie 2014 - martie 2015, în timp ce 26 la sută au folosit finanțare externă pentru constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor.

În cazul corporațiilor, constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor este o destinație mai uzitată decât pentru IMM (50 la sută dintre corporații față de 26 la sută dintre IMM își îndreaptă finanțarea în această direcție). Totodată, companiile mari folosesc într-o proporție mai ridicată decât IMM resursele financiare atrase în vederea realizării de investiții pentru dezvoltare (23 la sută dintre corporații, față de 7 la sută dintre IMM), Grafic 12.

După sectorul de activitate, firmele din agricultură și cele din industrie canalizează într-o proporție mai mare decât alte sectoare finanțări atrase către investiții pentru dezvoltare (19 la sută, respectiv 17 la sută dintre firmele din aceste sectoare).

Grafic 12: Principalele destinații ale finanțării atrase de IMM și corporații, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

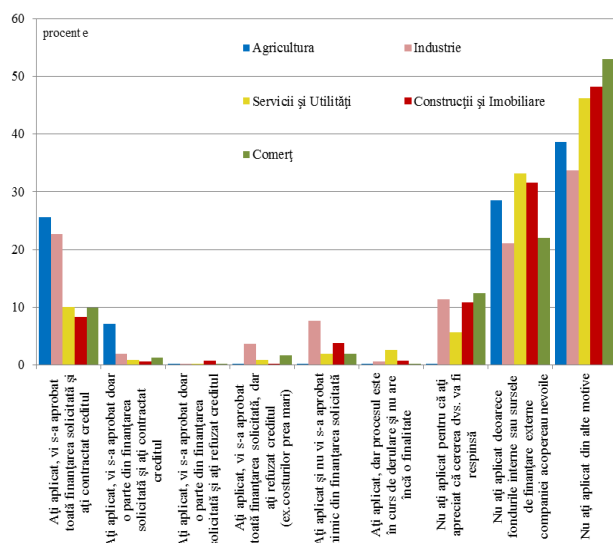
Accesarea de finanțare de la bănci și IFN

Majoritatea firmelor a raportat că nu au aplicat în vederea obținerii de finanțare de la instituțiile financiare în perioada octombrie 2014 – martie 2015 (62 la sută). Se observă o creștere semnificativă a numărului companiilor care au obținut suma totală solicitată dintre cei care au aplicat pentru finanțare de la bănci și/sau IFN (79 la sută din cei care au aplicat pentru finanțare, comparativ cu 61 la sută în exercițiul precedent)

Firmele din agricultură și cele din industrie au înregistrat cele mai mari ponderi de companii care au aplicat și au primit integral sumele solicitate (Grafic 13). Companiile care nu au

aplicat pentru finanțare de la instituții financiare invocă suficiența fondurilor interne sau ale altor surse de finanțare externe și/sau alte motive.

Grafic 13: Accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2014 - martie 2015

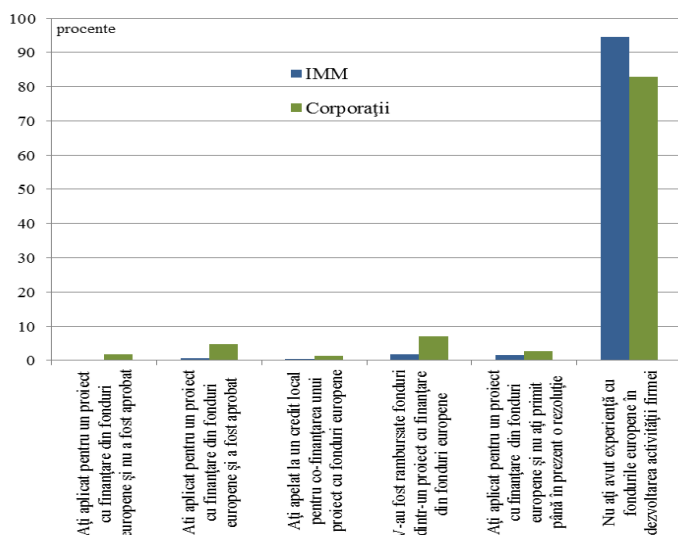
Accesarea de fonduri europene

Apelarea la fonduri europene se menține la un nivel foarte scăzut, dar se observă o creștere a ponderii companiilor cărora le-au fost rambursate astfel de fonduri în perioada octombrie 2014 – martie 2015, față de semestrul precedent. În ceea ce privește demersul de a accesa fonduri europene, numărul dosarelor cu aviz favorabil este relativ asemănător cu cel din exercițiul precedent.

Analiza după dimensiunea firmei pe acest aspect relevă o situație asemănătoare cu cea din semestrul

anterior. Ponderea IMM care au aplicat în ultimele 6 luni pentru accesarea de fonduri europene este net inferioară ponderii corporațiilor (Grafic 14). Firmele exportatoare au solicitat și au primit aprobări, respectiv celor din agricultură le-au fost rambursate fonduri europene, în proporții mai ridicate decât în cazul altor categorii de firme, în perioada octombrie 2014 – martie 2015.

Grafic 14: Accesarea fondurilor europene în perioada octombrie 2014 - martie 2015, de către IMM și corporații

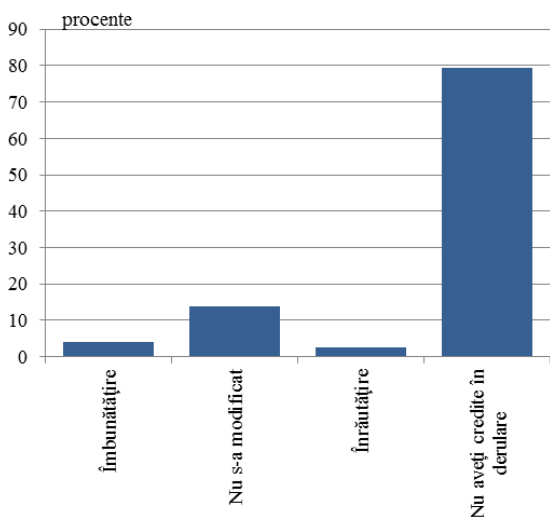
(A3) Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor

Relația companiilor cu băncile și IFN și percepția companiilor asupra termenilor și condițiilor

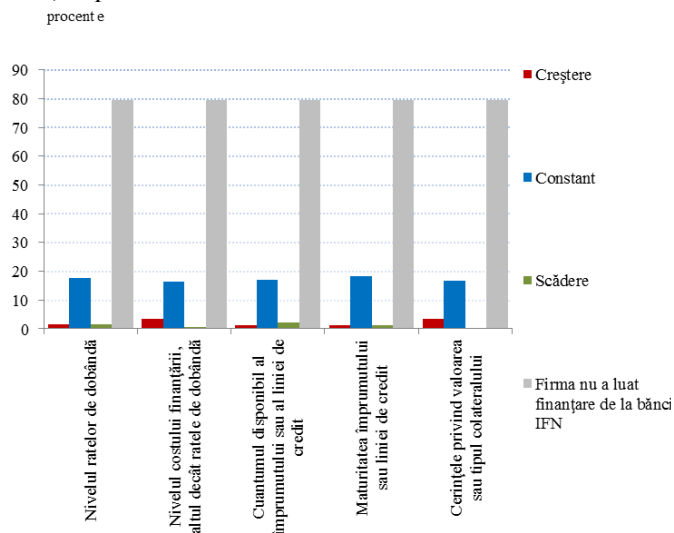
Rezultatele sondajului arată o diminuare ușoară a ponderii companiilor care au declarat că nu au credite în derulare (de la 81 la sută la 79 la sută), Grafic 15.

În structură, corporațiile, firmele din agricultură și companiile de comerț exterior au raportat o îmbunătățire a relației cu instituțiile financiare într-o mai mare măsură decât restul companiilor, similar semestrului anterior (12 la sută în cazul corporațiilor, 13 la sută în cazul firmelor exportatoare sau importatoare, respectiv 26 la sută în cazul firmelor din agricultură). La polul opus se situează companiile din industrie, 15 la sută considerând că relația a cunoscut o înrăutățire.

Grafic 15: Relația companiilor nefinanciare cu băncile și IFN, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

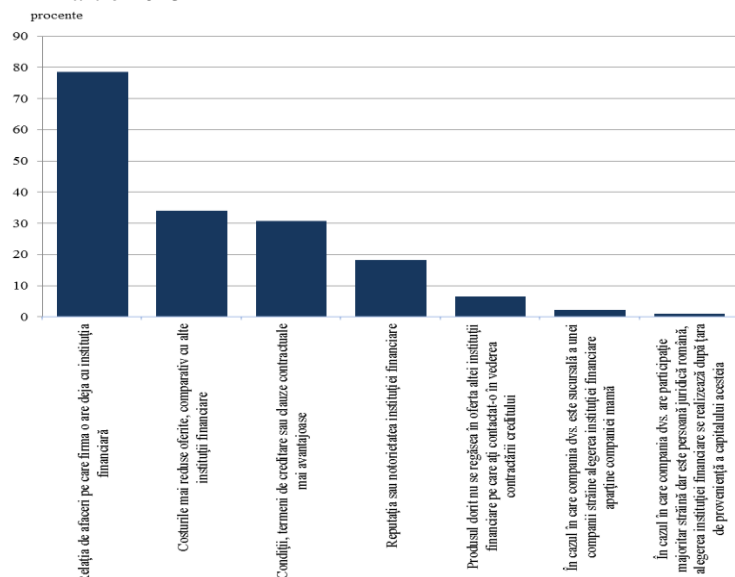
Grafic 16: Percepția companiilor nefinanciare cu credite în derulare, asupra termenilor și condițiilor aplicate de bănci și IFN, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Nu s-au înregistrat modificări notabile cu privire la opinia companiilor asupra condițiilor atașate creditelor deținute, majoritatea acestora considerând că aceste condiții s-au menținut constante în perioada aferentă cercetării (octombrie 2014 - martie 2015), Grafic 16.

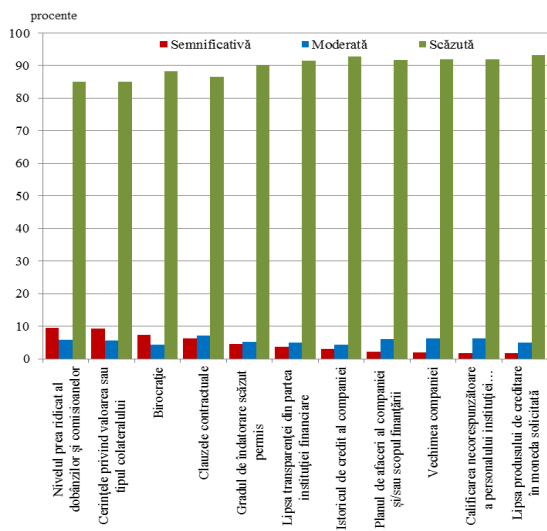
În alegerea unei instituții financiare în vederea contractării unui credit, companiile s-au ghidat în principal după relația de afaceri pe care o aveau deja stabilită cu respectiva instituție de credit sau IFN (circa 78 la sută dintre firmele care au contractat un credit în perioada octombrie 2014 - martie 2015), Grafic 17. Costurile mai reduse și condițiile de creditare mai avantajoase se mențin în topul criteriilor de alegere a unei instituții financiare în vederea contractării unui credit. Rezultate similare se observă și la analiza după sectorul de activitate sau dimensiune.

Grafic 17: Motivele pentru care companiile nefinanciare au apelat la instituțiile financiare de la care au luat credite în perioada octombrie 2014 - martie 2015

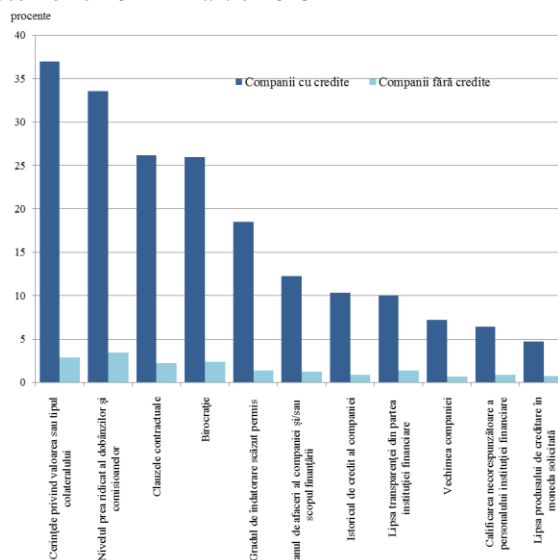
Principalele dificultăți întâmpinate de companii în accesarea de finanțare de la bănci și IFN

Grafic 18: Dificultățile întâmpinate de companiile nefinanciare în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Notă: * întrebare cu grilă de notare (de la 1- foarte mare, la 5-foarte scăzută sau fără impact), unde atributul *semnificativă* se referă la notele 1 și 2, atributul *moderată* se referă la nota 3 și atributul *scăzută* se referă la notele 4 și 5.

Grafic 19: Dificultăți semnificative întâmpinate de companiile nefinanciare cu credite și fără credite, în accesarea de finanțare de la bănci și IFN, în perioada octombrie 2014 - martie 2015

Notă: * întrebare cu grilă de notare (de la 1- foarte mare, la 5-foarte scăzută sau fără impact), unde s-a luat în considerare doar unde atributul *semnificativă* (notele 1 și 2).

Similar exercițiului precedent, pentru perioada octombrie 2014 – martie 2015, rezultatele cu privire la dificultățile majore întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN se mențin. Piedicile majore întâmpinate de către companii în accesarea de finanțare sunt cerințele privind

valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și comisioanelor și clauzele contractuale (Grafic 18). Pentru corporații, impactul majorității dificultăților întâmpinate este mult mai pregnant decât în cazul IMM.

Problemele în accesarea de finanțare de la bănci și/sau IFN sunt resimțite cu o amplitudine mai ridicată de către firmele care au credite, comparativ cu firmele care nu dețin împrumuturi de la instituții financiare (Grafic 19).

B. Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții financiare nefavorabile

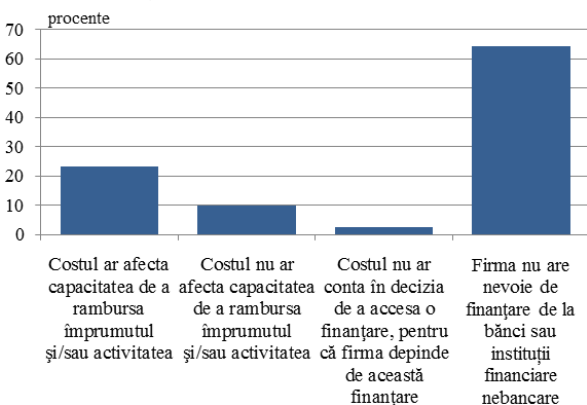
(B1) Percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii)

Percepția asupra influenței costului de finanțare

Firmele au declarat majoritar că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (64 la sută), proporția fiind mai ridicată comparativ cu exercițiul anterior (53 la sută în septembrie 2014). O proporție în scădere de firme consideră că nivelul actual al costului de finanțare ar afecta activitatea sau capacitatea companiei de a rambursa împrumutul, comparativ cu aceeași perioadă de referință (23 la sută din total companii față de 32 la sută), (Grafic 20).

Proporția IMM care consideră că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare este sensibil mai ridicată decât ponderea corporațiilor care au ales această variantă de răspuns (64 la sută din IMM față de 25 la sută din corporații), ecartul fiind în creștere față de perioada anterioară (septembrie 2014). Corporațiile declară că nivelul costului finanțării nu ar afecta capacitatea de rambursare a împrumutului și nici activitatea companiei în pondere mai ridicată față de IMM (31 la sută comparativ cu 10 la sută).

Grafic 20: Costul finanțării pentru companiile nefinanciare, în martie 2015

Percepția asupra unui nivel maxim suportabil al ratei dobânzii la credite

Majoritatea companiilor nefinanciare intenționează să își mențină sau să își reducă gradul de îndatorare bancară, asemenea exercițiilor precedente, proporțiile fiind în creștere: 64 la sută dintre firme nu ar lua un credit în lei și 68 la sută dintre firme nu ar lua un credit în euro, indiferent de cost.

O parte importantă dintre firme (21 la sută atât în cazul creditului în lei, cât și în cazul creditului în euro) declară că ar accesa finanțare în ipoteza unei rate a dobânzii foarte scăzute (între 0,1 la sută și 3 la sută atât pentru credite în lei, cât și pentru credite în euro).

Raportat la ratele medii de dobândă pentru creditele în stoc acordate companiilor nefinanciare (respectiv 5,49 la sută la creditele în lei și 4,18 la sută la creditele în euro, la momentul de referință martie 2015), 4 la sută dintre companii ar fi acceptat o rată a dobânzii maxime între 5 și 7 la sută pentru un credit în lei și 7 la sută ar fi acceptat o finanțare având o rată maximă a dobânzii între 3 și 5 la sută pentru un credit în euro.

Percepția asupra unor posibile evoluții nefavorabile privind rata dobânzii

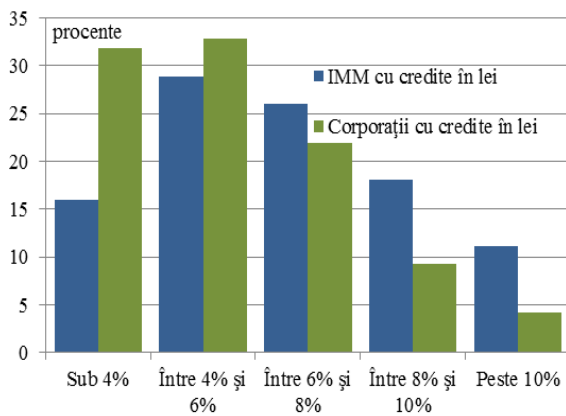
Majoritatea companiilor cu credite în monedă națională se finanțează cu o dobândă între 4 și 8 la sută (55 la sută) și cele mai multe declară că ar fi afectate fie de o creștere între 1 și 3 puncte procentuale (28 la sută), fie de o creștere marginală, de până la 1 punct procentual (22 la sută) a costului pentru creditul în lei.

Companiile cu credite în euro indică majoritar că s-au finanțat la o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 6 la sută (68 la sută dintre companiile cu credite în euro), 31 la sută dintre companii considerând că activitatea și/sau capacitatea de rambursare a creditului le-ar fi semnificativ afectată de o majorare a costului finanțării între 1 și 3 puncte procentuale și 23 la sută fiind afectate de o creștere marginală (de până la 1 punct procentual) a costului de finanțare.

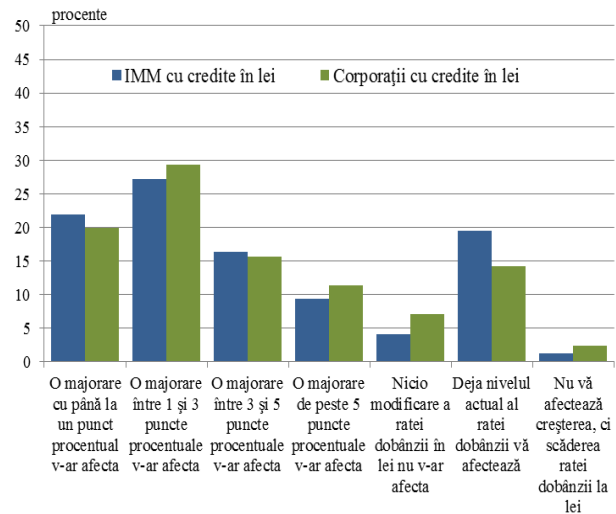
Se remarcă o îmbunătățire a capacității companiilor de a suporta șocuri privind creșterea ratei dobânzii, atât pentru lei, cât și pentru euro, ponderea celor care declară suportabil un șoc redus, de până la un punct procentual, fiind în scădere.

Corporațiile beneficiază de rate de dobândă mai scăzute (Grafic 21 și Grafic 22): 65 la sută dintre acestea au credite în lei la o rată medie a dobânzii de până la 6 la sută, iar 61 la sută dintre corporațiile cu credite în euro au un cost de până la 4 la sută. Companiile mari au un comportament similar IMM în ceea ce privește suportabilitatea șocurilor de creștere a dobânzilor (Grafic 23 și Grafic 24).

Grafic 21: Rata medie a dobânzii la creditele în lei pentru companiile nefinanciare care dețin credite în lei, în martie 2015

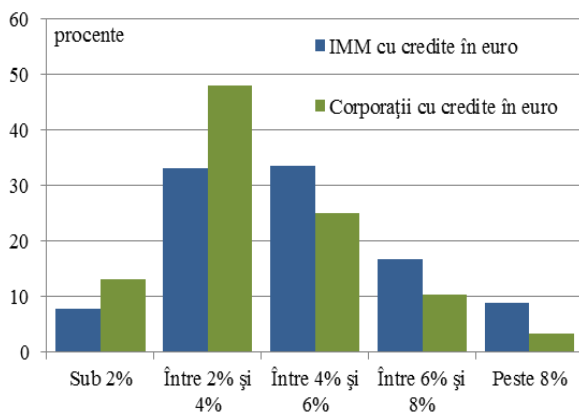

Grafic 22: Percepția companiilor nefinanciare asupra unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în lei, în martie 2015

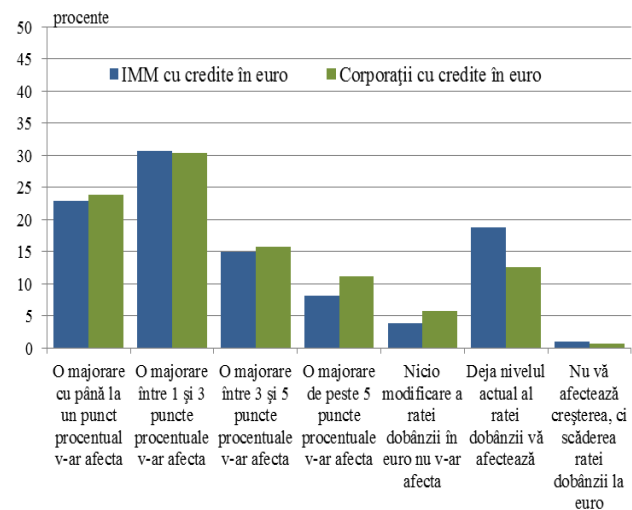

Se observă că 29 la sută dintre firmele care dețin credite în lei, respectiv 31 la sută dintre cele cu credite în euro declară că beneficiază de o rată a dobânzii apropiată de ratele medii la creditele în stoc în lei (5,49 la sută, martie 2015), respectiv la creditele în stoc în euro (4,18 la sută, martie 2015).

Grafic 23: Rata medie a dobânzii la creditele în euro pentru companiile nefinanciare care dețin credite în euro, în martie 2015

Grafic 24: Percepția companiilor nefinanciare asupra impactului unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la credite în euro, în martie 2015

(B2) Percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro

Percepția asupra unei eventuale depreciere a monedei naționale

La nivel agregat, percepțiile privind deprecierea monedei naționale față de euro sunt eterogene. Proporții aproximativ egale de companii declară fie că se simt afectate de nivelul actual al cursului de schimb (39 la sută dintre firme), fie că nu ar fi afectate de nici un nivel de depreciere (38 la sută dintre firme).

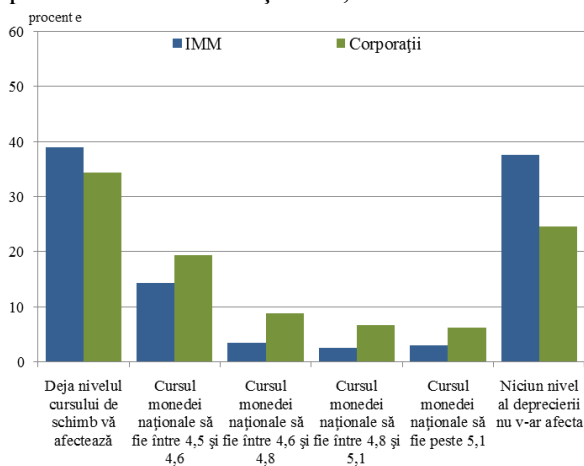
În structură, corporațiile (Grafic 25) și îndeosebi importatorii și companiile cu credite în euro manifestă o sensibilitate mai ridicată cu privire la deprecierea monedei naționale pe majoritatea palierelor, cele mai multe fiind afectate de nivelul actual al cursului sau de o depreciere marginală (între 0,1 și 3 la sută).

Percepția asupra unei eventuale aprecieri a monedei naționale

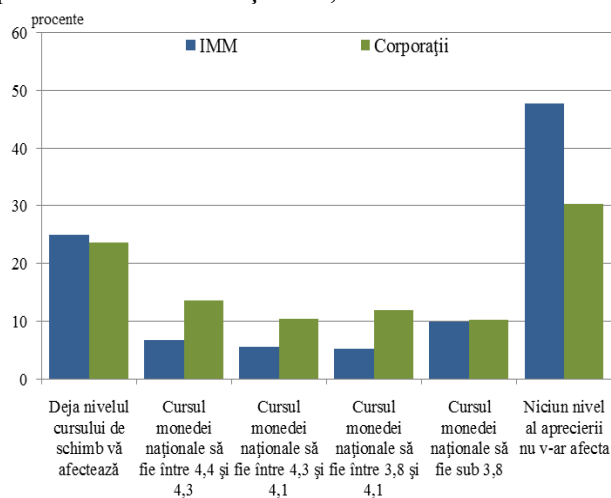
Marea parte a companiilor declară că nici un nivel al aprecierii nu le-ar afecta (48 la sută), în timp ce 25 la sută spun că nivelul actual al cursului de schimb le afectează deja.

În structură, corporațiile (Grafic 26) și exportatorii se arată ușor mai sensibili cu privire la aprecierea monedei naționale pe majoritatea palierelor.

Grafic 25: Percepția companiilor IMM și corporații asupra impactului unei posibile depreciere a monedei naționale, în martie 2015

Grafic 26: Percepția companiilor nefinanciare IMM și corporații asupra impactului unei posibile aprecieri a monedei naționale, în martie 2015

Anexă: Metodologie sondaj

Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. Are la bază un chestionar care este transmis unui eșantion de aproximativ 10 500 de companii nefinanciare, dintre care circa 85% sunt IMM, corporațiile fiind incluse exhaustiv.

Eșantionul este reprezentativ la nivel național și regional și este extras prin procedee statistice, după următoarele criterii:

- clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații)²;
- sector de activitate, conform încadrării în CAEN Rev.2;
- regiuni de dezvoltare.

Structura eșantionului după criteriile de extragere a acestuia se prezintă astfel:

- După mărime: 29% microîntreprinderi, 26% companii mici, 26% companii mijlocii, 14% corporații și 4% IMM atipice (Grafic A1);
- După principalele sectoare de activitate: 3% în agricultură, 21% în industrie, 26% în servicii și utilități, 10% în construcții și imobiliare și 40% în comerț (Grafic A2);
- După regiunile de dezvoltare: 10% Nord-Est, 11% Sud-Est, 11% Sud-Muntenia, 6% Sud-Vest, 9% Vest, 10% Nord-Vest, 12% Centru, 4% Ilfov, 23% București (Grafic A3).

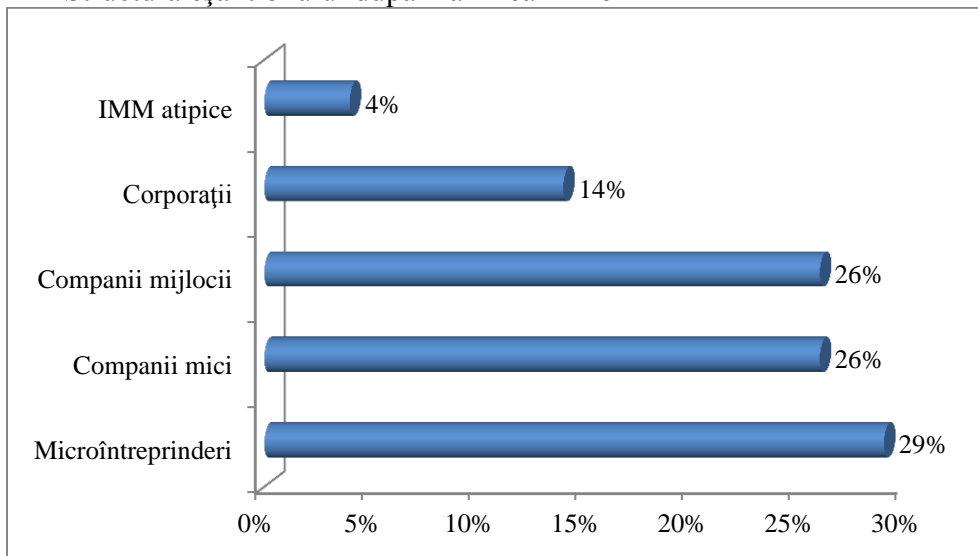
Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind (A) accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și (B) capacitatea companiilor nefinanciare de a face față unor condiții financiare nefavorabile (evoluții privind rata dobânzii și cursul de schimb).

Întrebările vizează opiniile companiilor privind:

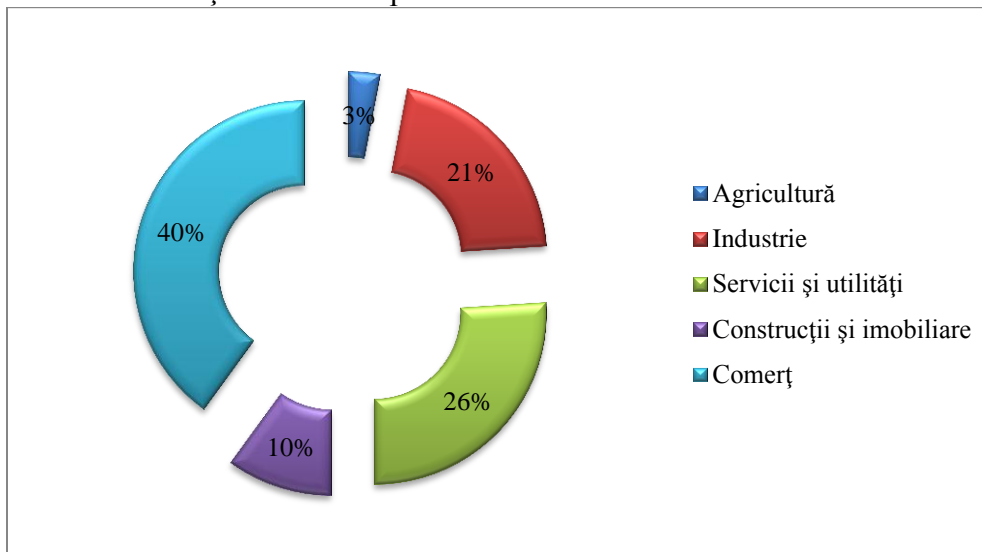
- situația economică generală a firmei;
- disponibilitatea surselor de finanțare,
- condițiile și factorii privind accesul la finanțare al companiilor,
- percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii),
- percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro.

² Firmele intră în categoria IMM dacă au i) mai puțin de 250 de angajați și ii) cifra de afaceri mai mică de 50 mil. euro sau activul total mai mic de 43 mil. euro. Se clasifică în: A) microîntreprinderi dacă au i) mai puțin de 10 de angajați și ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 2 mil. euro. B) întreprinderi mici dacă au i) între 10 și 50 de angajați și ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 10 mil. euro. C) întreprinderi mijlocii dacă au i) între 50 și 250 de angajați și ii) cifra de afaceri sub 50 mil. euro sau activul total sub 43 mil. euro. Conform acestor definiții, rămâne o categorie de IMM atipice care nu poate fi încadrată în nici una din cele 3 categorii anterioare (ex: IMM cu număr de salariați sub 10, dar cu cifră de afaceri și active totale peste 2 mil euro).

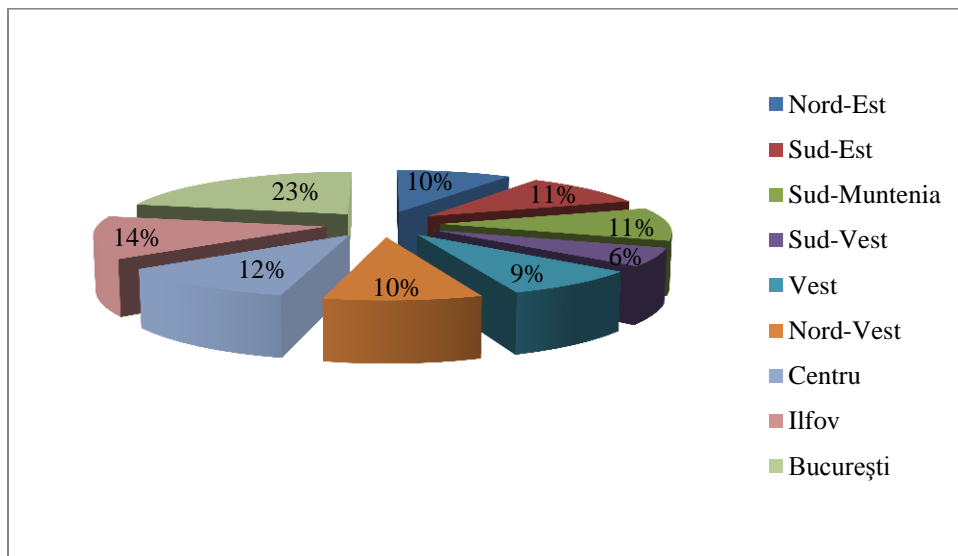
Grafic A1 – Structura eșantionului după mărimea firmei

Grafic A2 – Structura eșantionului după sectorul de activitate al firmei

Grafic A3 – Structura eșantionului după regiunea de dezvoltare unde sunt înregistrate firmele

Analiza răspunsurilor

Răspunsurile la întrebări sunt analizate în funcție de forma în care acestea sunt prezentate, astfel:

a) Pentru întrebările cu grilă de notare se pot urma trei paliere de analiză:

- analiza răspunsurilor separat pentru notele indicând o dinamică pozitivă, pentru notele indicând o lipsă de dinamică și pentru notele indicând o dinamică negativă;
- analiza răspunsurilor doar pentru notele indicând o anumită dinamică;
- analiza în sold net conjunctural (calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind ascendentă/semnificativă și ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind descendentă/nesemnificativă)

b) Pentru întrebările cu răspuns multiplu sau întrebările cu răspuns unic: analiza ponderii celor care au ales o anumită variantă de răspuns în totalul respondenților.

În cazul întrebării „A1. Cum apreciați că au evoluat următorii indicatori pentru companie în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a unui indicator și procentul companiilor care au indicat o scădere a indicatorului. Un rezultat net pozitiv poate indica o îmbunătățire a cifrei de afaceri, profitului sau marjei profitului sau o înrăutățire a costurilor cu forța de muncă, a altor costuri sau a cheltuielilor lunare cu costul creditului.

În cazul întrebării „A2: Care sunt problemele cele mai presante cu care s-a confruntat compania în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind semnificativă și procentul companiilor care au indicat o

problemă ca fiind ne semnificativă. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită problemă este semnificativă.

În cazul întrebării „A8: Care este opinia dvs. cu privire la evoluția din ultimele 6 luni a termenilor și condițiilor aplicate creditelor contractate (credite în derulare indiferent de vechime) de la bănci și instituții financiare nebankare?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o înăsprire a condițiilor și procentul companiilor care au indicat o relaxare a condițiilor. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită condiție a devenit mai stringentă.

În cazul întrebărilor „A9: Vă rugăm să ne precizați cum a evoluat disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în ultimele 6 luni?” și „A10: Cum apreciați că va evolua disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în următoarele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a disponibilității unei surse de finanțare și procentul companiilor care au indicat o scădere a disponibilității unei surse de finanțare. Un rezultat net pozitiv înseamnă că disponibilitatea unei surse de finanțare a crescut (A9) sau va crește (A10).

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele șase luni și așteptările privind următoarele șase luni.

Definirea companiilor cu credite și a companiilor fără credite în derulare

1. Separarea companiilor în companii care au credite în derulare și companii care nu au credite în derulare s-a realizat după varianta de răspuns „d. Nu aveți credite în derulare”, de la întrebarea cu răspuns unic „A7. Cum percepeți relația din ultimele 6 luni cu băncile și instituțiile financiare nebankare la care ați contractat credite (credite în derulare indiferent de vechime)?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în derulare, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în derulare.

2. Separarea companiilor în companii care au credite în lei și companii care nu au credite în lei s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în lei (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B5. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în lei pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în monedă națională, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în monedă națională.

3. Separarea companiilor în companii care au credite în euro și companii care nu au credite în euro s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în euro (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B7. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în euro pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în euro, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în euro.